

Міністерство
внутрішніх справ
України

MINISTRY OF
FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK

Безбар'єрність

Що таке безбар'єрність?

Безбар'єрність – це філософія суспільства без обмежень, в якому забезпечуються рівні права та можливості для всіх людей у самореалізації, зайнятості, пересуванні, сервісах, здобутті освіти, дозвіллі, розвитку. І втілення цієї філософії Україна ставить собі за мету у всіх сферах суспільного життя.

БАР'ЄРИ БУВАЮТЬ:

фізичні – незручна інфраструктура;

психологічні – упередження;

економічні – несправедлива оплата чи відмова в роботі;

законодавчі – нормативні документи в Україні не враховують потреб різних людей тощо

НАПРЯМИ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ:

Національної стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні виділяє 6 великих напрямів безбар'єрності:

фізична

інформаційна

цифрова

суспільна та громадянська

освітня

економічна

Напрями безбар'єрності

Фізична безбар'єрність – усі об'єкти фізичного оточення доступні для всіх соціальних груп незалежно від віку, стану здоров'я, інвалідності, майнового стану, статі, місця проживання та інших ознак;

Інформаційна безбар'єрність – люди незалежно від їх функціональних порушень чи комунікативних можливостей мають доступ до інформації в різних форматах та з використанням технологій, зокрема шрифт Брайля, великошрифтовий друк, аудіодискрипція (тифлокоментування), переклад жестовою мовою, субтитрування, формат, придатний для зчитування програмами екранного доступу, формати простої мови, легкого читання, засоби альтернативної комунікації;

Цифрова безбар'єрність – усі суспільні групи мають доступ до швидкісного Інтернету, публічних послуг та публічної цифрової інформації;

Суспільна та громадянська безбар'єрність – забезпечено рівні можливості участі всіх людей, їх об'єднань та окремих суспільних груп у житті громад та держави, рівний доступ до суспільно-політичного та культурного життя, сприятливе середовище для фізичного розвитку та самореалізації, а також інклюзивне середовище як передумова для участі у всіх формах суспільного життя та громадської активності;

Освітня безбар'єрність – створені рівні можливості та вільний доступ до освіти, зокрема освіти протягом життя, а також здобуття іншої професії, підвищення кваліфікації та опанування додаткових компетентностей;

Економічна безбар'єрність – всі громадяни незалежно від віку, статі, сімейного стану чи стану здоров'я мають умови та можливості для працевлаштування, отримання фінансових та інших ресурсів для заняття підприємництвом чи самозайнятстю.

Як спілкуватися безбар'єрно та коректно?

Уникайте маскувальних слів.

Евфемізми, або маскувальні слова, вживаються, коли мовці не знають, як коректно говорити, бояться ненароком зачепити людину або намагаються проявити своє поблажливе ставлення.

Не перебільшуйте.

Уникайте ярликів, медичних діагнозів, збірних і «художніх образів», драматизації, жалю чи героїзації, описуючи життя людини з інвалідністю.

Утримуйтесь від узагальнень

– вони призводять до формування стереотипів.

Використовуйте фемінітиви – це притаманно українській мові

Приклади коректної термінології:

- ✓ Людина з інвалідністю,
- ✓ людина з фізичними / сенсорними / психічними / інтелектуальними / ментальними порушеннями,
- ✓ людина з порушеннями опорно-рухового апарату,
- ✓ людина з порушеннями рухової функції,
- ✓ маломобільні групи населення,
- ✓ люди з ампутацією,
- ✓ людина з синдромом Дауна,
- ✓ людина з інтелектуальними порушеннями

Маєте сумнів щодо термінології – скористайтеся Довідником Безбар'єрності URL: <https://bf.in.ua/>

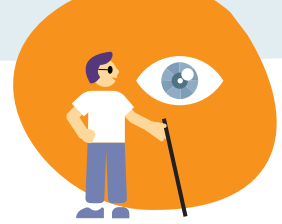
Загальні правила взаємодії із особами з інвалідністю

Загальні рекомендації із взаємодії та супроводу людини з інвалідністю

- ✓ Спілкуючись з людиною з інвалідністю звертайтеся безпосередньо до неї, а не до особи, яка її супроводжує.
- ✓ Не робіть висновків на основі спостережень: пам'ятайте, що будь-хто може мати приховану інвалідність – наприклад, діабет.
- ✓ Якщо Ви не впевнені у тому, що саме Вам потрібно робити – спитайте. Не робіть висновків, що особа з інвалідністю потребує допомоги, тому що вона має інвалідність.
- ✓ Те, що Вам може здатись «боротьбою» чи подоланням перешкод, для когось може бути гарно скерованим звичайним процесом – у власному темпі та власним шляхом.
- ✓ Завжди спочатку спитайте, і якщо особа з інвалідністю каже Вам, що він / вона не потребує Вашої допомоги, просто прийміть цю відповідь.
- ✓ Ніколи не торкайтесь осіб з інвалідністю чи їх допоміжних засобів пересування без їх дозволу.

Правила взаємодії із особами з порушеннями зору

- ✓ Скажіть людині з порушеннями зору, хто Ви, представте інших присутніх осіб і розкажіть, де вони знаходяться.
- ✓ Запитайте людину, чи потребує вона Вашого супроводу.
- ✓ Не хапайте людину, щоб супроводжувати її, дозвольте їй взяти Вашу руку. Спитайте, чи хоче вона бути попередженою про сходи, двері та інші перешкоди. Якщо так, то коментуйте шлях і маршрут, яким Ви йдете.
- ✓ Чітко скажіть, де знаходиться її місце, або покладіть її руку на спинку її місця чи на підлокітник.
- ✓ Завжди кажіть людині, коли Ви відходите назад чи йдете від неї.
- ✓ Якщо людина йде із собакою-поводирем, спитайте дозволу на те, щоб доторкнутись до неї та взаємодіяти з нею.
- ✓ Коли Ви скеровуєте особу, переконайтесь, що людина знає й розуміє кожну деталь.

Правила взаємодії із особами з порушеннями слуху та мови

- ✓ Щоб звернути на себе увагу людини з порушеннями слуху помахайте рукою, або доторкніться до неї.
- ✓ Будьте терплячі з людьми, які мають труднощі в спілкуванні, не виправляйте їх, не закінчуйте їх речення замість них. Якщо Ви не розумієте, попросіть їх повторити сказане.
- ✓ Використовуйте чіткі, короткі речення. За потреби не бійтесь повторити щойно сказане Вами.
- ✓ У спілкуванні з особами з порушеннями слуху в нагоді інколи можуть стати ручка з папером або планшет чи смартфон.
- ✓ Розмовляючи з людиною з порушеннями слуху, дивіться їй прямо у вічі і говоріть чітко. Деякі люди читають по губах.

Правила взаємодії із особами з ментальними порушеннями

- ✓ Ставтесь до людей як до особистостей, відповідальних, дорослих, і не робіть висновків, що вони нічого не можуть робити.
- ✓ Будьте терплячими та будьте готові пояснити інформацію більш, ніж один раз.
- ✓ Намагайтесь не використовувати складних речень.
- ✓ З такою людиною слід розмовляти, в тому місці, де вона відчувається комфортно.
- ✓ Під час розмови з людиною з ментальними порушеннями слід давати їй додатковий час для відповіді на поставлені запитання.
- ✓ Пам'ятайте, що деякі люди з ментальними порушеннями віддають перевагу дотриманню певних правил чи порядку. Тому за можливості погодьте ці певні правила чи порядок.

Правила взаємодії з особою, що пересувається на кріслі колісному

- ✓ Говоріть саме з нею, навіть якщо поруч є її супроводжуючий.
- ✓ Не наголошуйте на її мужності, сили волі тощо – це зайве.
- ✓ Контролюйте, щоб ваш погляд був сконцентований саме на людині, а не на її інвалідності.
- ✓ Якщо людина потребує допомоги – обов'язково запропонуйте їй, але водночас будьте готові до того, що вона може її не прийняти.
- ✓ Не перебивайте, не намагайтесь пришвидшити розмову – дозвольте співрозмовнику донести свої думки. Відповідно, не сповільнюйте навмисно і свою вимову.
- ✓ Говорити людині на кріслі-колісному «поїхали зі мною» некоректно, адже крісло – це фактично її ноги.
- ✓ Інформаційну стійку, столи для кави варто розмістити на рівні користувачів крісла.

Більше про безбар'єрність

1. Довідник безбар'єрності

URL: <https://bf.in.ua/>

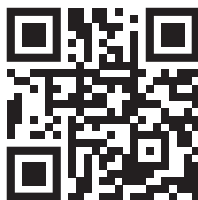

2. Альбом безбар'єрних рішень URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/bezbaryernist/albom-bezbaryernih-rishen/albom-bezbaryernih-rishen/>

3. Дія. Безбар'єрність.

URL: <https://bf.diia.gov.ua/>

4. Безбар'єрна грамотність.

URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/barrier-free-literacy>

5. Держава без бар'єрів

<https://osvita.diia.gov.ua/courses/barrier-free-government>

